

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Inhoud

In deze regeling wordt allereerst uitleg gegeven over de wettelijke plicht en noodzaak van een meldcode. Vervolgens wordt uitgelegd hoe we deze meldcode toepassen in onze organisatie. Tenslotte wordt de meldcode en van toepassing zijnde afwegingskaders weergegeven.

Wettelijke kader

Huiselijk geweld en kindermishandeling komen veel voor.

Het is belangrijk dat zorgprofessionals weten welke stappen zij moeten zetten bij signalen van geweld. Uit onderzoek blijkt dat een meldcode in een organisatie daarbij ondersteunend is. Een meldcode is een stappenplan waarin staat hoe een professional moet omgaan met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Een meldcode is geen meldplicht. Door het gebruik van een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden de verantwoordelijkheid van de professional. In plaats van te melden kunnen professionals ervoor kiezen om zelf hulp te organiseren. Het stappenplan van de meldcode biedt houvast bij die afweging.

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (in werking getreden op 1 juli 2013) verplicht het hebben van een meldcode. Een meldcode moet minimaal uit de volgende stappen bestaan:

1. In kaart brengen van signalen
2. Overleg met een collega en eventueel raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding
3. Gesprek met de cliënt
4. Weging van het geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd (opnieuw) raadplegen van Veilig Thuis
5. Hulp organiseren of melden.

De Wet verplicht tot:

- het hebben van een meldcode
- het bevorderen van kennis en gebruik
- het vastleggen van de verantwoordelijkheden binnen de organisatie op het gebied van de meldcode

Sinds 1 januari 2019 zijn er aanpassingen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Het betreft een aanscherping van de 5^e stap.

De 5 stappen uit de meldcode blijven hetzelfde, maar het is nu een professionele norm om altijd melding te doen bij Veilig Thuis als er (vermoedens) van acute, ernstige en structurele onveiligheid zijn, óók als professionals besluiten om zelf hulp te verlenen.

Om te bepalen of daar sprake van is, gebruiken professionals een afwegingskader in de

1

meldcode. Dit afwegingskader helpt hen bij het wege van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij het maken van beslissingen.

Per beroepsgroep is een afwegingskader ontwikkeld. Omdat de Eikenzoom werkt op het snijvlak van 2 werkvelden: verzorgenden en social work; passen wij 2 afwegingskaders toe. Afhankelijk van de specialistische kennis van de betrokkenen kunnen deze afwegingskaders gehanteerd worden.

Toepassing meldcode binnen de Eikenzoom

Naast het hebben van een meldcode is het van belang dat:

- a) we kennis en gebruik van de meldcode bevorderen;
- b) we vastleggen hoe de verantwoordelijkheden binnen de organisatie geregeld zijn.

Ad a: Kennis en gebruik bevorderen

Elke nieuwe medewerker wordt in de inwerkperiode op de hoogte gebracht van het bestaan en de werking van de meldcode en het van toepassing zijnde afwegingskader. Verder wordt uitleg gegeven wat dit concreet inhoudt voor de eigen functie-uitoefening. Tenslotte worden er afspraken gemaakt over mogelijke training en opleiding om de basiskennis op peil te brengen.

In het opleidingsprogramma van de organisatie wordt jaarlijks bepaald of en welke training en cursussen nodig zijn. Aspecten van opleiding en training zijn o.a.:

- het herkennen van huiselijk geweld;
- het werken met de meldcode;
- gespreksvoering;
- het in kaart brengen en ontwikkelen van competenties.

Daarnaast wordt door de organisatie relevante informatie verzameld en beschikbaar gesteld in het kader van oriëntatie en kennisoverdracht.

Tenslotte is het onderwerp 'huiselijk geweld' een vast agendapunt in het maandelijkse teamoverleg.

In de bovenstaande aspecten speelt de aandachtsfunctionaris 'meldcode' een centrale rol.

Ad b: Verantwoordelijkheden binnen de organisatie

Binnen de organisatie van de Eikenzoom onderscheiden we de volgende functies:

- begeleider
- persoonlijk begeleider
- zorgmanager/-coördinator
- orthopedagoog
- vertrouwenspersoon
- bestuurder

Eén van deze functionarissen heeft tot speciaal aandachtsgebied de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Hieronder vallen de volgende taken:

- kennis vergaren en op de hoogte blijven van ontwikkelingen op het gebied van de

meldcode;

- opleiden, kennisoverdracht, deskundigheidsbevordering;
- borging / toezien op de kennis en het gebruik van de meldcode, alsmede het uitvoeren van periodieke evaluatie en doorvoeren van verbeteringen;
- agenderen van het onderwerp op vergaderingen en besprekingen;
- in kaart brengen van en onderhouden van contacten met samenwerkingspartners;
- registreren van signalen van geweld, dossieropbouw;
- aanleveren van gegevens ten behoeve van rapportages.

Voor de borging van de processen en procedures is het van belang, dat iedereen binnen de organisatie weet wat er van hem/haar verwacht wordt. Ook moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor het nemen van besluiten en het maken van een melding.

Grofweg is de onderverdeling binnen de organisatie als volgt:

Stap 1 t/m 3: door iedereen die omgaat met de cliënt, daarbij worden collega's, specialisten en/of de aandachtfunctionaris geconsulteerd, indien de situatie daarom vraagt.

Stap 4 en 5: in overleg met de orthopedagoog en de leidinggevende.

De bestuurder is eindverantwoordelijke op het gebied van de invoering, kennis en gebruik van de meldcode.

Meldcode

Het doel van de verbeterde Meldcode is: slachtoffers beter en eerder in beeld te hebben, sneller te kunnen helpen en de veiligheid beter te kunnen monitoren over langere tijd. Daarvoor is het nodig dat beroepskrachten goed uit de voeten kunnen met de Meldcode en, wanneer dat nodig is, situaties van vermoedens en onveiligheid melden bij Veilig Thuis.

Hiertoe wordt de onderstaande meldcode gebruikt:

Schematisch

Zie figuur 1 (bladzijde 8)

Beschrijvend

Stap 1

In kaart brengen van signalen

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast in het dossier.
- Beschrijf de stappen die je hebt gezet en de besluiten die worden genomen. Leg ook vast wie je hebt geraadpleegd en wat in dit overleg afgesproken is.

Doe de kindcheck

Heb je zelf geen contact met de kinderen van de cliënt, dan kun je toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden. Dat is het geval als de cliënt alcohol- of drugsintoxicatie heeft, psychisch ernstig in de war is, een suïcidepoging heeft gedaan, zelf als volwassene slachtoffer van huiselijk geweld is of gedetineerd is.

- Ga na of de zorgvrager kinderen heeft.
- Daarvoor adequate opvang is.
- De zorgvrager de kinderen structureel voldoende kan beschermen, verzorgen en opvoeden.

Indien je meent dat de medische conditie of omstandigheden waarin de cliënt verkeert een risico vormt voor de veiligheid of ontwikkeling van de kinderen, of je twijfelt daarover, dan doorloop je de stappen van de meldcode.

Bij **stap 1** worden in dit geval de oudersignalen vastgelegd die aanleiding geven tot de zorg.

Als een minderjarig slachtoffer zelf om hulp vraagt of onthult

Als een (minderjarig) slachtoffer uit zichzelf om hulp vraagt of vertelt thuis geweld of verwaarlozing mee te maken, betekent dit vaak dat hij of zij een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Een dergelijke situatie is een belangrijke indicatie om direct contact op te nemen met Veilig Thuis voor advies over de noodzakelijke vervolgstappen.

Signalen die het vermoeden ontkrachten

Leg ook de signalen vast die het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling ontkrachten of in twijfel trekken. **Denk bijvoorbeeld aan een medische verklaring voor letsel bij een slachtoffer waar eerder zorgen over waren.**

Stap 2

Overleggen met een collega en eventueel Veilig Thuis

- Bespreek de signalen met de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling of een deskundig collega.
- Bij twijfel: vraag advies aan Veilig Thuis
- Bij twijfel over letsel: vraag advies aan deskundige letselduiding. Leg de uitkomst van het overleg vast in het dossier.

Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Raadpleeg zo nodig de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling, de zorgmanager of een ander teamlid.

Advies Veilig Thuis

Heeft het raadplegen van een collega of de zorgmanager je vermoedens niet weggenomen? Vraag dan advies aan Veilig Thuis. Het vragen van advies gebeurt anoniem, dat wil zeggen dat de naam van de cliënt niet genoemd wordt. Er is dan geen sprake van doorbreken van het beroepsgeheim. Je kunt altijd advies vragen aan Veilig Thuis.

Verslaglegging

4

Leg vast met wie je intern hebt overlegd, wat de afspraken zijn en wat het advies van Veilig Thuis is.

Stap 3

Gesprek met de betrokkenen

- Bespreek de signalen met de betrokkene.
- Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of voeren van het gesprek met de betrokkene? Raadpleeg dan de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld, een deskundige collega, de zorgmanager of Veilig Thuis.
- Van belang is dat je van tevoren bespreekt wat het doel is van het gesprek met de cliënt, het kind en/of de ouder(s). Stel gezamenlijk vast op basis van welke (concrete) zorgen en signalen je het gesprek voert en welke insteek je kiest.
- Zorg ervoor dat je datgene wat er tijdens het gesprek besproken is nauwkeurig vastlegt in het dossier. Vermeld daarbij duidelijk welke afspraken je gemaakt hebt met de cliënt, het kind en/of de ouders.
- Je geeft direct (of zo snel mogelijk) na het gesprek met de cliënt, het kind en/of de ouders een heldere terugkoppeling aan betrokken aandachtsfunctionaris, ondersteund door een schriftelijk verslag.
- Ook voor een gesprek met de (mantel)verzorger van een cliënt gelden bovenstaande punten.

Stap 4

Wegen van huiselijk geweld of kindermishandeling

- Weeg op basis van stap 1 tot en met 3 het risico op huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Weeg de aard en ernst van het huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Gebruik het afwegingskader.
- Raadpleeg in alle gevallen waarin je twijfelt over je vervolgstap Veilig Thuis.

In stap 4 beantwoord je de vragen van het afwegingskader en neem je de beslissing om wel/niet door te gaan naar stap 5. Je doet dit in/na overleg met de zorgmanager en de orthopedagoog. Het gaat om de volgende vragen:

De afwegingsvragen

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier.
Ja: ga verder met afweging 2.
2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee: ga verder met afweging 3.
Ja: melden bij Veilig Thuis.
De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: melden bij Veilig Thuis.

Ja: ga verder bij afweging 4.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: melden bij Veilig Thuis.

Ja: hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: (opnieuw) melden bij veilig Thuis.

Ja: hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Verslaglegging: Leg je weging vast in het dossier. Leg ook vast hoe de mening van de cliënt en eventueel het kind is meegewogen. Zet de besluiten in het dossier, met wie hier overleg over is geweest en wie het besluit heeft genomen om af te sluiten of om door te gaan naar stap 5.

Stap 5

Beslissen

In stap 5 beantwoord je de volgende twee vragen in onderstaande volgorde:

- Is melden noodzakelijk?
- Is hulp bieden of organiseren ook (daarnaast) mogelijk?

In deze stap beslis je samen met de zorgmanager en Veilig Thuis of het een melding moet worden en of hulp (blijven) bieden of organiseren ook mogelijk is. De betrokkenen worden in beide situaties geregistreerd bij Veilig Thuis.

Professionele meldnormen

Een melding bij Veilig Thuis is een professionele norm:

- In alle gevallen van (vermoedens van) ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dat wil zeggen (vermoedens van) acute en/of structurele onveiligheid. Als een (minderjarig) slachtoffer zelf om hulp vraagt of zich uit over huiselijk geweld of kindermishandeling (een onthulling doet) kan dat opgevat worden als een acute crisis en valt als zodanig onder deze eerste meldnorm.
- In alle ANDERE gevallen waarin je meent dat je, gelet op je competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Wanneer je hulp biedt of organiseert en constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Melding bespreken met de betrokkene(n):

- Leg uit waarom je een melding gaat doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag de betrokkenen uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
- Breng het niet als beschuldiging, maar leg uit dat je op deze manier hulp in gang gaat zetten.
- Bij bezwaren van de betrokkenen, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren af tegen de noodzaak om de betrokkene of zijn gezinslid te beschermen tegen het huiselijk geweld of kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en ernst van het geweld en de noodzaak om de betrokkene of een gezinslid te beschermen.
- Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de betrokkene of zijn gezinslid de doorslag moet geven en informeer de betrokkene over je melding.

Afwegingskader

De normen voor het melden maken van onveilige situaties is duidelijk omschreven. Deze melding is een professionele norm en is van kracht in de volgende situaties:

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid;
2. In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij – gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen – in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
3. Wanneer een beroepskracht, die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Het afwegingskader ondersteunt de professional, die het vermoeden heeft van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in stap 5 van de meldcode bij 1) het beslissen of een melding noodzakelijk is én 2) het beslissen of het zelf bieden of hulp of organiseren van hulp (óók) mogelijk is. Het helpt in het wegen en beoordelen van situaties.

Daarnaast beschrijft het afwegingskader wanneer, en op basis van welke overwegingen, het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling als een beroepsnorm en daarmee als noodzakelijk wordt beschouwd.

Wij hanteren de volgende afwegingskaders:

1. Afwegingskader V&VN (zie www.venvn.nl/media/5najf3dc/venvn-meldcode-handzame-samenvatting-2018.pdf...)
2. Afwegingskader NVO (zie www.nvo.nl/nvo-in-t-kort/themadossiers/afwegingskader-meldcode.aspx)

Het hanteren van het afwegingskader draagt er naar verwachting ook aan bij dat de informatiepositie van Veilig Thuis verbetert en Veilig Thuis daardoor beter in staat is structurele patronen van geweld te herkennen en te doorbreken.

Figuur 1: Stappenplan verbeterde meldcode

